

бути враховано при розробці заходів щодо нейтралізації супутних до радіаційних психологічних наслідків ЧАК» [1, с 19].

Зважаючи на високу вірогідність появи нових катастроф, вчений наголошує на величезному практичному значенні знання про основні типи реагування на безпрецедентну Чорнобильську катастрофу та пропонує свою оригінальну класифікацію *шести типів* реагування на ЧАК – залежно від особливостей усвідомлення людьми своїх дій, виконання або невиконання ними основної роботи, прийняття важливих рішень, тривалості переживань тощо: індиферентний тип; «мобілізований» (парадоксальний); «депресивний»; «надмірно активні» особи; «активно депресивний» (циклічний); тип «прихована паніка» [1, с. 30].

Висновки. Підбиваючи підсумок, ми погоджуємося з висновком В.О. Моляко [там само, с. 31] про надзвичайно серйозний вплив того, що сталося в Чорнобилі, «не тільки на генетику, медицину, економіку, але і, що аж ніяк не менш важливо, на розвиток наших екологічних поглядів, формування післячорнобильського мислення і навіть світогляду».

Література:

1. Моляко В.А. Психологические последствия Чернобыльской катастрофы. Киев: Знание, 1996. 32 с.

Гельбак Анжела

*Донецький державний університет внутрішніх справ,
кандидат психологічних наук,
доцент кафедри соціально-гуманітарних дисциплін*

ВПЛИВ ПСИХОТРАВМУЮЧИХ ФАКТОРІВ НА ЦІЛІСНІСТЬ ОСОБИСТОСТІ МАЙБУТНЬОГО ПОЛІЦЕЙСЬКОГО

Постановка проблеми. Сьогодні, військова агресія з боку росії призвела до численних болісних втрат, усі ми опинилися в суб'єктивно складному стані хронічної невизначеності, тому значна частка людей вже потребує і потребуватиме в майбутньому психологічної підтримки і допомоги, оскільки внаслідок тривалої травматизації суттєво знизилася соціально-адаптивні можливості людей та рівень власного психічного здоров'я. Отже, у таких умовах для майбутніх поліцейських, на нашу думку, дуже важливим є опанування певного алгоритму дій щодо підтримки та відновлення власного психічного здоров'я та збереження цілісності особистості [4, с. 1].

На думку Г. М. Васильєва, В. М. Келасьєва, які тривалий час досліджують феномен цілісності, слід її розглядати, як створену з Універсуму в результаті самовиокремлення, це зрозумілі нашому сприйняттю явища, що уявляються як єдині й існуючі у власному бутті. Самобуття цілісності забезпечується за умов наявності у ній самій розмаїть якостей. Відтак, цілісність існує в Універсумі, вбирає з нього потенційні можливості матерії, з

одного боку, з іншого, сама, власне, є результатом саморозвитку й самореалізації Універсуму [2].

Цілісний – означає екологічне та відповідальне ставлення до світу, прагнення до всебічного і гармонійного особистісного, професійного та соціального розвитку. Цілісна особистість – це подолання фрагментаризації особистості, підкреслюється єдність раціональної, матеріальної, соціальної, психологічної, емоційної та духовної сторін особистості. Антропологічне розуміння світу стверджує ідею про єдність тілесного і духовного, об'єктивного і суб'єктивного, раціонального та інтуїтивного, матеріального та ідеального, колективного та індивідуального, реального та потенційного, статичного і динамічного, кінечного та безкінечного, жіночого і чоловічого, мажорного і мінорного. Антропологічна лінія цілісної особистості стверджує, що цілісність є атрибутивною характеристикою людини [1].

У провадженні ідентичності також постає зазначена проблема пов'язаності із характером. Отже, «характер означає сукупність стійких орієнтацій, за якими можна впізнати особу» (П. Рікер, 2002, с. 147). Тобто характер, імовірно, й може поєднати тотожність із самістю та розкрити природу ідентичності й цілісності [2].

Викладення основного матеріалу. На процес професійного становлення майбутніх поліцейських у закладі вищої освіти впливає низка факторів, які можна звести до: внутрішніх, що, у свою чергу поділяються на біологічні (тобто ті, які пов'язані із біологічною сутністю людини, станом її здоров'я, спадковістю тощо) та психологічні (стосуються внутрішніх психічних реакцій і процесів суб'єкта); зовнішніх, соціальних (пов'язані із соціальним розвитком та соціалізацією людини). Процес професійного розвитку майбутніх правоохоронців також визначається особливістю умов, які можна звести до зовнішніх (організаційно-педагогічні, соціально-психологічні) та внутрішніх (особливості когнітивних процесів, мотивація, система цінностей, суб'єктивна активність, особистісний досвід) [3].

Практика правозастосування вимагає нормативного закріплення категорій, які визначають порядок проходження служби в органах внутрішніх справ. Такою категорією на сьогодні є «екстремальні умови проходження служби». Саме тому особливої актуальності набуває питання щодо збереження цілісності особистості майбутнього поліцейського.

Наразі в сучасних наукових студіях існує безліч підходів до трактування критеріїв цілісності особистості. Резюмуючи можна виокремити найбільш важливі з них та надати стислу характеристику зазначених критеріїв [4].

До першого критерію слід віднести можливість оновлення власної цілісності людини і це можливо шляхом реконструкції каузального зв'язку минулого, теперішнього і майбутнього та вибудовування нових життєвих перспектив. Готуючи майбутнього поліцейського до службової діяльності треба формувати у нього віру в себе, у власні ресурси, без яких неможливі ефективна самопідтримка і самодопомога.

Другий критерій збереження цілісності особистості – це можливість посилення потребово-мотиваційних, ціннісно-смыслових ресурсів особистості.

Саме посилення зазначених ресурсів забезпечують особистісну динаміку, задають горизонти самозмін і є енергетичним джерелом зростання майбутнього фахівця.

Наступний критерій – це можливість підтримання продуктивності і самоефективності особистості, оновлення здатності до самореалізації, підвищення креативності у ставленні до власного життя.

Четвертим критерієм збереження цілісності особистості є можливість відновлення відповідного рівня емоційного інтелекту і комунікативної компетентності, що передбачає здатність у майбутнього поліцейського налагоджувати і підтримувати продуктивні, теплі, щирі стосунки з оточенням [5].

Висновки. Відтак, у сучасній літературі наводять багато критеріїв цілісності особистості, автори яких зосереджують увагу на тих чи інших властивостях, аргументуючи їхній визначальний вплив на особистість. Для збереження цілісності особистості майбутньому поліцейському, на нашу думку, варто цілеспрямовано працювати над собою з урахуванням зазначених вище критеріїв.

Література:

1. Буряк О. С. Концепція холістичної освіти у процесі формування цілісної особистості постмодерну / О.С. Буряк // Філософія неперервної професійної освіти. – 2015. – № 3 (44). – С. 52–56.

2. Гейко Є.В. Комплексний підхід до висвітлення поняття «цілісність особистості» / Є. В. Гейко // Актуальні проблеми психології. Збірник наукових праць Інституту психології імені Г.С. Костюка НАПН України. – Київ; Ніжин: П.П.Лисенко, 2020. – Том IX. Загальна психологія. Історична психологія. Етнічна психологія. – Випуск 13. Фахове видання. – С.79-88 (0,6 д.а.)

3. Джагупов Г.В. Професійна підготовка дільничного інспектора: питання сьогодення / Г.В. Джагупов // Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. – С. 71-73.

4. Мухіна Г. В. Основні критерії відновлення психічного здоров'я майбутнього поліцейського / Г. В. Мухіна // Особистість та суспільство в цифрову еру: психологічний вимір (до 25-річчя Національного університету «Одеська юридична академія» та 175-річчя Одеської школи права) : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Одеса, 24 черв. 2022 р.) [Електронний ресурс] / Нац. ун-т «Одес. юрид. акад.», каф-ра психології. – Одеса: Національний університет «Одеська юридична академія», 2022. – С.160-164.

5. Соціально-психологічні технології відновлення особистості після травматичних подій : практичний посібник / за наук. ред. Т. Титаренко. Національна академія педагогічних наук України, Інститут соціальної та політичної психології. Кропивницький : Імекс-ЛТД, 2019. 220 с.